

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Філософський факультет
Кафедра теорії та історії політичної науки

Гарбадин Андрій Стефанович

**Методичні рекомендації та матеріали для вивчення
навчальної дисципліни**

«ПОСТМОДЕРНА ПОЛІТИКА»

для вільного вибору студента
для студентів філософського факультету
у циклі загальної підготовки
освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр»
(денна форма навчання)

Львів 2022

Затверджено на засіданні кафедри теорії та історії політичної науки
Протокол № 1 від 31. 08. 2022 року

Схвалено Вченою радою філософського факультету
Протокол № 272/7 від 21.09. 2022 року

ЗМІСТ

1. Вступ. Опис навчальної дисципліни	3
2. Мета та завдання, компетентності та результати навчальної дисципліни	4
3. Семестровий план і структура навчальної дисципліни	7
4. Основна та додаткова література навчальної дисципліни	8
5. Теми та зміст лекційних занять навчальної дисципліни	10
6. Теми та зміст семінарських/практичних занять навчальної дисципліни. Література	13
7. Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни	20
8. Кредитно-модульна система оцінювання знань студентів	20
9. Розподіл балів, що присвоюється студентам	21
10. Контрольні питання для підсумкового контролю (залік)	21

1. Вступ. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	<u>Галузь знань</u>	Дисципліна вільного вибору студента
	<u>Спеціальність</u>	
Модулів – 1		<i>Рік підготовки:</i>
Змістових модулів – 1		1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – немає		<i>Семестр</i> 2ий
Загальна кількість годин – 90		
		<i>Лекції</i>
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3.6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: другий (магістерський)	16 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>
		16 год.
		<i>Лабораторні</i>
		0 год.
		<i>Самостійна робота</i>
		58 год.
<i>Індивідуальні завдання: 0 год.</i>		
	<i>Вид контролю: залік</i>	

2. Мета та завдання, компетентності та результати навчальної дисципліни

Курс «Постмодерна політика» спрямовано на засвоєння наукових знань про поняття «постмодерн» та «постмодерний дискурс», сутність і методи його конструювання, аспекти вивчення у політичній науці, а також на можливості застосування цих знань у розв'язанні політичних проблем.

Логіка вивчення курсу передбачає опрацювання студентами низки запропонованих матеріалів, у результаті чого вони повинні вміти оцінювати контекст, в якому генерується певний дискурс спонтанно, та аналізувати інструментарій творення історично-соціальної реальності внаслідок свідомих зусиль конкретних суб'єктів. Курс спрямований на формування глибинних знань про специфіку сучасної політики, її обумовленість культурними, соціальними, психологічними особливостями епохи постмодерну, та виявлення місця людини в складній картині світу постмодерної епохи

Мета вивчення курсу – формування у студентів ґрунтовного уявлення щодо механізмів функціонування глобальної міжнародної системи, зв'язку її становлення з процесами демократизації, а також перспектив оформлення глобальної демократії.

Завдання курсу полягають у:

- Формуванні системних знань на основі опрацювання проблематики світової політики, що межує з засадами та принципами побудови і розвитку глобальної демократії;
- Виробленні критичного сприйняття природи міжнародних відносин, оперативного розуміння чинників, що сприяють та перешкоджають поступові глобальної демократії;
- Становленні аналітичного потенціалу для критичної оцінки суперечливої дійсності світу сучасних політичних відносин.

У результаті успішного проходження курсу студент набуде *загальні компетентності*:

- здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- володіння методами вивчення суспільних феноменів, явищ і процесів.

та *спеціальні (фахові) компетентності*:

- усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.
- здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
- спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу.
- здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.
- розуміння постмодерного підходу до політики та наукової парадигми, сутності, природи, структури, можливостей і викликів глобальної демократії, суті, особливостей і еволюції формування політичних цінностей у різних типах політичних режимів.

Програмні результати навчання:

- застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту.
- застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.
- критично розуміти та проектувати експерименти в маркетингу і менеджменті політичних кампаній, у тому числі усвідомлюючи еволюцію, сутність, теоретичні засади, принципи, різновиди і функції політичного маркетингу та менеджменту, специфіку і складові функціонування політичного ринку й інформаційно-аналітичної діяльності, алгоритми діагностики інформаційних подій і процесів, форми, засоби та процедури електронного урядування, прийоми і техніки цифрової держави і загалом ефективного маркетингу й менеджменту у політиці.

Після завершення цього курсу студент буде:

Знати:

1. Суть понять «дискурс», «політичний дискурс», «конструювання дискурсу»
2. Критерії розрізнення видів *дискурсу* та аналізу контексту його існування
3. Особливості розподілу ролей в інтерактивній структурі дискурсу

Вміти:

1. Характеризувати епоху постмодерності,

2. Оцінювати межі дискурсивного конструювання реальності, як з теоретичного, так і прикладного ракурсу,
3. Аналізувати механізми політики останніх десятиліть – після розпаду СРСР і руйнування системи двоблоковості,
4. Розрізняти, порівнювати та інтерпретувати множину інтенцій різних суб'єктів.

3. Семестровий план і структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
л.		п./с.	лаб.	інд.	ср.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1						
<i>Тема 1. Прикладний ракурс проблематики постмодерної ери.</i>	11	2	2	-	-	7
<i>Тема 2. Витоки сучасного популізму: приклади країн Західної Європи та США</i>	11	2	2	-	-	7
<i>Тема 3: Механізми соціального конструювання реальності: поняття «реальності», критерії її «об'єктивності», ступінь залежності від розумінь / переконань учасників комунікації</i>	11	2	2	-	-	7
<i>Тема 4. Специфіка чинних форм міжнародних відносин і актуальної фази глобалізації (в контексті постмодерних трансформацій сучасності)</i>	11	2	2	-	-	7
<i>Тема 5: Нинішні практики творення ідентичності (колективної та індивідуальних)</i>	11	2	2	-	-	7
<i>Тема 6: Проблемний клубок світової політики</i>	11	2	2	-	-	7
<i>Тема 7. Характеристика етапу постмодерності: особливості теоретичного світосприйняття, аспекти поточної практики</i>	11	2	2	-	-	7
<i>Тема 8. Прикладний ракурс конструювання дискурсів</i>	13	2	2	-	-	9
Разом – Змістовний модуль 1	90	16	16	-	-	58
РАЗОМ	90	16	16	-	-	58

4. Основна та додаткова література навчальної дисципліни

Основна література:

1. Барт Р. Від твору до тексту // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. Львів : Літопис, 1996. С. 378–384.
2. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція. Київ: видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2004. 230 с.
3. Горбатенко В., Гарбадин А. Постмодерні підходи до аналізу політики / В. Горбатенко, А. Гарбадин // Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи : підручник : у 2-х т. / за заг. Ред. Н. М. Хоми ; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко та ін.] – Львів : «Новий Світ-2000», 2016. – Т. 1. – 516 с. – С. 106-129.
4. Історія політичної думки: підручник: у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, І. Ю. Вільчинська та ін.]; 2-е вид., перероб. і доп. – Львів: Новий Світ-2000, 2017. – Т.2.: ХХ – початок ХХІ ст. – 598 с.
5. Дерріда Ж. Письмо та відмінність. Київ: Основи, 2004. 602 с.
6. Жижек С. Метастази насолоди. Шість нарисів про жінку й причинність. Київ: «Альтернативи», 2000. 188 с.
7. Жижек С. Як читати Лакана. Київ: Комубук, 2019.
8. Йосипенко О. Онтологія колективних сутностей. Філософська думка. 2017. № 1. С. 92-107.
9. Соболевська М. Суперечливість модернута рефлексивність сучасного суспільства в постструктуралістській теорії Е. Гіденса. Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. 2013. Вип. 4. С. 6-13.
10. Fairclough N. Political correctness. The politics of culture and language/ The Language of politics II. Routledge ; London ; New York. 2010. Vol. IV. P. 321–332.

Додаткова література:

1. Габермас Ю. Філософський дискурс Модерну / Пер. з нім. В. Купліна. Київ: Четверта хвиля, 2001. 424 с.
2. Заславська О., Посвістак О., Налімова В. Вплив діяльності популістських політичних партій на демократію в ХХ - ХХІ ст. Вісник НТУУ “КПІ” Політологія. Соціологія. Право. №1 (53). 2022. с. 65 - 72.
3. Рікер П. Навколо політики /упор. Костянтин Сігов. Київ : «Дух і літера», 1995. 334 с.
4. Сорба О. Принципи реалізації часово-просторових вимірів політики. Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2011. № 1. с. 177 - 187.
5. Schmidt G. The Changing Globality of the Atlantic Hemisphere. Globality Studies Journal : Global History, Society, Civilization. № 3. 2016.

Електронні джерела:

1. <http://www.apsanet.org/>

2. <http://www.princeton.edu/jpia/>
3. <https://www.psqonline.org/>

5. Теми та зміст лекційних занять навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Тема 1. Прикладний ракурс проблематики постмодерної ери

Основні проблемні напрямки політики постмодерної епохи. Політика та медіадискурс. Феномен постправди: форми прояву у суспільно-політичному дискурсі і медіапросторі Класичний період Античності. Золота доба Афін та інших грецьких міст-держав.

Модель світової політики постмодерного світу: виклики після завершення холодної війни. Постбіполярний світ та проблеми трансформації міжнародної системи. Протиставлення потенціалу прийомів «hard power» і «soft power»: актуальні виклики світової політики.

Постмодерна дослідницька стратегія: політологічний вимір. Особливості пристосування постмодерної дослідницької стратегії до потреб політичної науки.

Основні поняття: постмодерн, медіадискурс, постправда, «hard power», «soft power», міжнародна система.

Тема 2. Витоки сучасного популізму: приклади країн Європи, Азії та США

Поняття популізму та особливості його розвитку. Медіа як засіб поширення та поглиблення популістичних дискурсів в сучасних країнах Європи та США. Популізм як найбільш «прибуткова» ідеологія в сучасній політиці. Росія як глобальний політичний суб'єкт: дихотомія арсеналів «hard power» і «soft power»

Поняття інтерсуб'єктивності. Інтерсуб'єктивний підхід у світлі гуманітарної парадигми мислення і світосприйняття: характеристика епохи Середньовіччя.

Сутність метанаративу. Ж.-Ф. Ліотар про критику метанаративів. Метанаративи в сучасній політиці.

Основні поняття: популізм, політичний дискурс, політична ідеологія, інтерсуб'єктивність, метанаратив.

Тема 3: Механізми соціального конструювання реальності

Поняття «реальності», критерії її «об'єктивності», ступінь залежності від розуміння / переконань учасників комунікації. Конструювання реальності: дискурси та ідентичності. Тенденції новітнього науково-політичного дискурсу на прикладі конструювання ідентичності Об'єднаної Європи

Становлення та розвиток ідеї європейської єдності в контексті творення спільної ідентичності. Інтеграційні тенденції та відстоювання самобутності: реальність

творення ідентичності європейця на прикладі Німеччини, Франції, Італії, Польщі, Угорщини. Brexit та особливості британської ідентичності: невключеність в об'єднаний Європу.

Концепція деконструкції Ж. Дерріди. Застосування методології Ж. Дерріди для аналізу політичних дискурсів та процесів сучасності.

Основні поняття: соціальне конструювання, реальність, політичний дискурс, ідентичність, деконструкція.

Тема 4. Специфіка чинних форм міжнародних відносин і актуальної фази глобалізації (в контексті постмодерних трансформацій сучасності)

Міжнародні відносини в постбіполярному світі: проблема налагодження зв'язків та визначення векторів розвитку міжнародної системи. Концепція подолання спадщини минулого і запобігання новим війнам і конфліктам шляхом поглиблення інтеграції між державами. Авторитаризм vs. демократія у встановленні нових моделей міжнародних відносин.

Постмодерна політична культура інформаційних суспільств. Феномен соцмереж у формуванні політичної культури в постмодерну епоху: поширення інформації та можливості впливу окремого індивіда.

Інтерпретація мікрофізики влади М. Фуко. Поняття дискурсу влади та влади дискурсу.

Основні поняття: постбіполярний світ, міжнародні відносини, світова політика, мікрофізика влади, дискурс влади, влада дискурсу.

Тема 5: Нинішні практики творення ідентичності (колективної та індивідуальних)

Конструювання групової та індивідуальної ідентичності. Множинність ідентичностей: проблемні аспекти постмодерного суспільства. Демократична ідентичність: реалії та проблеми конструювання в посткомуністичних суспільствах. Контекстуально-історичні та концептуальні підстави для напрацювань в рамках інтеграційної теорії.

Проблема цінностей у конструюванні ідентичностей. Постматеріальні цінності як основа постмодерного суспільства. Теорія «безшумної революції» Р. Інглхарта.

Ж. Бодрійяр про симулятивний характер політики. Рівні симулякрів. Симуляція та формування політичної гіперреальності.

Основні поняття: ідентичність, демократична ідентичність, постматеріальні цінності, «безшумна революція», симулякр, політична гіперреальність.

Тема 6: Проблемний клубок світової політики

Політична мова та мова політики. Дискурсивні практики у формуванні порядку денного сучасної світової політики Специфіка нинішньої культури мови: причини виникнення і зберігання попиту на «vulgarity», «lies», «incivility», «indecenty», «imperfection» (вulgarity, безсоромність, неправдивість, невихованість, непристойність, недосконалість / ваду. Підстави для зміни трендів.

Принцип рефлексії як відображення взаємозв'язку між конкретним станом довколишньої дійсності і відповідною мисленнєвою динамікою суб'єкта.

Політичний потенціал номадологічного та шизоаналітичного проєктів Ж. Дельоза та Ф. Гваттарі.

Основні поняття: політична мова, мова політики, світова політика, рефлексія, номадичний проєкт, шизоаналітичний проєкт.

Тема 7. Характеристика етапу постмодерності: особливості теоретичного світосприйняття, аспекти поточної практики

Наративи в політиці: значення для формування порядку денного в епоху постмодерну. Зникнення великих інтегративних наративів: зміст поняття, причини втрати актуальності. Практичні виміри втрати актуальності інтегративних наративів в політиці на прикладі України.

Проблемні аспекти міжнародної політики в постмодерну епоху: екологія, глобальна економіка, виклики пандемії та воєнні конфлікти. Означення формулювань «the end of a rule-bound world» (кінець світу, що живе за правилами), «derailing world» (світ, що сходиться з рейок).

Психоаналіз Ж. Лакана: специфіка політологічної експлікації. Несвідоме в політиці: інтерпретації політичних процесів епохи постмодерну.

Основні поняття: наратив, інтегративний наратив, «the end of a rule-bound world», «derailing world», психоаналіз, «Я», несвідоме.

Тема 8. Прикладний ракурс конструювання дискурсів

Теоретичні основи конструювання дискурсів. Дискурс-аналіз та конструювання дискурсів: проблеми інтертекстуальності та інтердискурсивності. Конструювання дискурсів в сучасній політиці: симуляції, творення гіперреальності та конструювання «об'єктивного» світу.

Кейс успішного подолання радянського комуністичного минулого у ФРН: дискурс різкого дистанціювання від часів пережитої диктатури НДР. Кейс відтворення репресивних, антагоністичних практик, які існували за часів Радянського Союзу, у сучасній Росії: дискурс підданської радянської спадщини.

Критика «постідеологічності» суспільства С. Жижеком

Основні поняття: дискурс, політичний дискурс, симуляція, політична гіперреальність, «постідеологічність».

6. Теми та зміст семінарських/практичних занять навчальної дисципліни. Література

Змістовий модуль 1

Семінарське заняття 1. Прикладний ракурс проблематики постмодерної ери

1. **Феномен постправди:** форми прояву у суспільно-політичному дискурсі і медіапросторі Класичний період Античності. Золота доба Афін та інших грецьких міст-держав.
2. Протиставлення потенціалу прийомів «*hard power*» і «*soft power*»: актуальні виклики світової політики .
3. Постмодерна дослідницька стратегія: політологічний вимір

Основні поняття: постмодерн, медіадискурс, постправда, «hard power», «soft power», міжнародна система.

Література:

1. Барт Р. Від твору до тексту // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. Львів : Літопис, 1996. С. 378–384.
2. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція. Київ: видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2004. 230 с.
3. Дебре Р. Інтелектуальна влада у Франції. Київ : Дух і Літера., 2008. 308 с.
4. Дерріда Ж. Письмо та відмінність. Київ: Основи, 2004. 602 с.
5. Жижек С. Метастази насолоди. Шість нарисів про жінку й причинність. Київ: «Альтернативи», 2000. 188 с.
6. Жижек С. Як читати Лакана. Київ: Комубук, 2019.
7. Йосипенко О. Онтологія колективних сутностей. Філософська думка. 2017. № 1. С. 92-107.
8. Козакевич І. О. Франкфуртська школа, як одна з провідних соціально-політичних течій ХХ ст. (методична розробка лекції). Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2011. Вип. 5. С. 123-128.
9. Соболевська М. Суперечливість модернута рефлексивність сучасного суспільства в постструктуралістській теорії Е. Гіденса. Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. 2013. Вип. 4. С. 6-13.
10. Мішель Фуко. Наглядати й карати / пер. з фр. Петра Таращука. Київ: Основи, 1998. 392 с.
11. Fairclough N. Political correctness. The politics of culture and language/ The Language of politics II. Routledge ; London ; New York. 2010. Vol. IV. P. 321–332.

Семінарське заняття 2. Витоки сучасного популізму: приклади країн Європи, Азії та США

4. Медіа як засіб поширення та поглиблення популістичних дискурсів в сучасних країнах Європи та США.
5. Росія як глобальний політичний суб'єкт: дихотомія арсеналів «hard power» і «soft power».
6. Інтерсуб'єктивний підхід у світлі гуманітарної парадигми мислення і світосприйняття Характеристика епохи Середньовіччя.
7. Ж.-Ф. Ліотар про критику метанаративів.

Основні поняття: популізм, політичний дискурс, політична ідеологія, інтерсуб'єктивність, метанаратив.

Література:

1. Барт Р. Від твору до тексту // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. Львів : Літопис, 1996. С. 378–384.
2. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція. Київ: видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2004. 230 с.
3. Дебре Р. Інтелектуальна влада у Франції. Київ : Дух і Літера., 2008. 308 с.
4. Дерріда Ж. Письмо та відмінність. Київ: Основи, 2004. 602 с.
5. Жижек С. Метастази насолоди. Шість нарисів про жінку й причинність. Київ: «Альтернативи», 2000. 188 с.
6. Жижек С. Як читати Лакана. Київ: Комубук, 2019.
7. Йосипенко О. Онтологія колективних сутностей. Філософська думка. 2017. № 1. С. 92-107.
8. Козакевич І. О. Франкфуртська школа, як одна з провідних соціально-політичних течій ХХ ст. (методична розробка лекції). Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2011. Вип. 5. С. 123-128.
9. Соболевська М. Суперечливість модернута рефлексивність сучасного суспільства в постструктуралістській теорії Е. Гіденса. Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. 2013. Вип. 4. С. 6-13.
10. Мішель Фуко. Наглядати й карати / пер. з фр. Петра Тарашука. Київ: Основи, 1998. 392 с.
11. Fairclough N. Political correctness. The politics of culture and language/ The Language of politics II. Routledge ; London ; New York. 2010. Vol. IV. P. 321–332.

Семінарське заняття 3: Механізми соціального конструювання реальності

1. Тенденції новітнього науково-політичного дискурсу на прикладі конструювання ідентичності Об'єднаної Європи

2. Становлення та розвиток ідеї європейської єдності в контексті творення спільної ідентичності.
3. Концепція деконструкції Ж. Дерріди

Основні поняття: соціальне конструювання, реальність, політичний дискурс, ідентичність, деконструкція.

Література:

1. Барт Р. Від твору до тексту // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. Львів : Літопис, 1996. С. 378–384.
2. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція. Київ: видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2004. 230 с.
3. Дебре Р. Інтелектуальна влада у Франції. Київ : Дух і Літера., 2008. 308 с.
4. Дерріда Ж. Письмо та відмінність. Київ: Основи, 2004. 602 с.
5. Жижек С. Метастази насолоди. Шість нарисів про жінку й причинність. Київ: «Альтернативи», 2000. 188 с.
6. Жижек С. Як читати Лакана. Київ: Комубук, 2019.
7. Йосипенко О. Онтологія колективних сутностей. Філософська думка. 2017. № 1. С. 92-107.
8. Козакевич І. О. Франкфуртська школа, як одна з провідних соціально-політичних течій ХХ ст. (методична розробка лекції). Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2011. Вип. 5. С. 123-128.
9. Соболевська М. Суперечливість модернута рефлексивність сучасного суспільства в постструктуралістській теорії Е. Гіденса. Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. 2013. Вип. 4. С. 6-13.
10. Мішель Фуко. Наглядати й карати / пер. з фр. Петра Таращука. Київ: Основи, 1998. 392 с.
11. Fairclough N. Political correctness. The politics of culture and language/ The Language of politics II. Routledge ; London ; New York. 2010. Vol. IV. P. 321–332.

Семінарське заняття 4. Специфіка чинних форм міжнародних відносин і актуальної фази глобалізації (в контексті постмодерних трансформацій сучасності)

1. Концепція подолання спадщини минулого і запобігання новим війнам і конфліктам шляхом поглиблення інтеграції між державами
2. Постмодерна політична культура інформаційних суспільств
3. Інтерпретація мікрофізики влади М. Фуко

Основні поняття: постбіполярний світ, міжнародні відносини, світова політика, мікрофізика влади, дискурс влади, влада дискурсу.

Література:

1. Барт Р. Від твору до тексту // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. Львів : Літопис, 1996. С. 378–384.
2. Бодрійяр Ж. Симулякри і симуляція. Київ: видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2004. 230 с.
3. Дебре Р. Інтелектуальна влада у Франції. Київ : Дух і Літера., 2008. 308 с.
4. Дерріда Ж. Письмо та відмінність. Київ: Основи, 2004. 602 с.
5. Жижек С. Метастази насолоди. Шість нарисів про жінку й причинність. Київ: «Альтернативи», 2000. 188 с.
6. Жижек С. Як читати Лакана. Київ: Комубук, 2019.
7. Йосипенко О. Онтологія колективних сутностей. Філософська думка. 2017. № 1. С. 92-107.
8. Козакевич І. О. Франкфуртська школа, як одна з провідних соціально-політичних течій ХХ ст. (методична розробка лекції). Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2011. Вип. 5. С. 123-128.
9. Соболевська М. Суперечливість модернута рефлексивність сучасного суспільства в постструктуралістській теорії Е. Гіденса. Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. 2013. Вип. 4. С. 6-13.
10. Мішель Фуко. Наглядати й карати / пер. з фр. Петра Таращука. Київ: Основи, 1998. 392 с.
11. Fairclough N. Political correctness. The politics of culture and language/ The Language of politics II. Routledge ; London ; New York. 2010. Vol. IV. P. 321–332.

Семінарське заняття 5. Нинішні практики творення ідентичності (колективної та індивідуальних)

1. Контекстуально-історичні та концептуальні підстави для напрацювань в рамках *інтеграційної* теорії.
2. Теорія «безшумної революції» Р. Інглхарта.
3. Ж. Бодрійяр про симулятивний характер політики

Основні поняття: ідентичність, демократична ідентичність, постматеріальні цінності, «безшумна революція», симулякр, політична гіперреальність.

Література:

1. Барт Р. Від твору до тексту // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. Львів : Літопис, 1996. С. 378–384.
2. Бодрійяр Ж. Симулякри і симуляція. Київ: видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2004. 230 с.

3. Дебре Р. Інтелектуальна влада у Франції. Київ : Дух і Літера., 2008. 308 с.
4. Дерріда Ж. Письмо та відмінність. Київ: Основи, 2004. 602 с.
5. Жижек С. Метастази насолоди. Шість нарисів про жінку й причинність. Київ: «Альтернативи», 2000. 188 с.
6. Жижек С. Як читати Лакана. Київ: Комубук, 2019.
7. Йосипенко О. Онтологія колективних сутностей. Філософська думка. 2017. № 1. С. 92-107.
8. Козакевич І. О. Франкфуртська школа, як одна з провідних соціально-політичних течій ХХ ст. (методична розробка лекції). Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2011. Вип. 5. С. 123-128.
9. Соболевська М. Суперечливість модернута рефлексивність сучасного суспільства в постструктуралістській теорії Е. Гіденса. Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. 2013. Вип. 4. С. 6-13.
10. Мішель Фуко. Наглядати й карати / пер. з фр. Петра Тарашука. Київ: Основи, 1998. 392 с.
11. Fairclough N. Political correctness. The politics of culture and language/ The Language of politics II. Routledge ; London ; New York. 2010. Vol. IV. P. 321–332.

Семінарське заняття 6. Проблемний клубок світової політики

1. Специфіка нинішньої культури мови: причини виникнення і зберігання попиту на «*vulgarity*», «*lies*», «*incivility*», «*indecenty*», «*imperfection*» (вulgарність, безсоромність, неправдивість, невихованість, непристойність, недосконалість / ваду. Підстави для зміни трендів
2. Принцип рефлексії як відображення взаємозв'язку між конкретним станом довколишньої дійсності і відповідною мисленневою динамікою суб'єкта.
3. Політичний потенціал номадологічного та шизоаналітичного проєктів Ж. Дельоза та Ф. Гваттарі

Основні поняття: політична мова, мова політики, світова політика, рефлексія, номадичний проєкт, шизоаналітичний проєкт.

Література:

1. Барт Р. Від твору до тексту // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. Львів : Літопис, 1996. С. 378–384.
2. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція. Київ: видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2004. 230 с.
3. Дебре Р. Інтелектуальна влада у Франції. Київ : Дух і Літера., 2008. 308 с.
4. Дерріда Ж. Письмо та відмінність. Київ: Основи, 2004. 602 с.
5. Жижек С. Метастази насолоди. Шість нарисів про жінку й причинність. Київ: «Альтернативи», 2000. 188 с.
6. Жижек С. Як читати Лакана. Київ: Комубук, 2019.

7. Йосипенко О. Онтологія колективних сутностей. Філософська думка. 2017. № 1. С. 92-107.
8. Козакевич І. О. Франкфуртська школа, як одна з провідних соціально-політичних течій ХХ ст. (методична розробка лекції). Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2011. Вип. 5. С. 123-128.
9. Соболевська М. Суперечливість модернута рефлексивність сучасного суспільства в постструктуралістській теорії Е. Гіденса. Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. 2013. Вип. 4. С. 6-13.
10. Мішель Фуко. Наглядати й карати / пер. з фр. Петра Тарашука. Київ: Основи, 1998. 392 с.
11. Fairclough N. Political correctness. The politics of culture and language/ The Language of politics II. Routledge ; London ; New York. 2010. Vol. IV. P. 321–332.

Семінарське заняття 7. Характеристика етапу постмодерності: особливості теоретичного світосприйняття, аспекти поточної практики

4. Зникнення великих інтегративних наративів: зміст поняття, причини втрати актуальності.
5. Означення формулювань «the end of a rule-bound world» (кінець світу, що живе за правилами), «derailing world» (світ, що сходить з рейок)
6. Психоаналіз Ж. Лакана: специфіка політологічної експлікації

Основні поняття: наратив, інтегративний наратив, «the end of a rule-bound world», «derailing world», психоаналіз, «Я», несвідоме.

Література:

1. Барт Р. Від твору до тексту // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. Львів : Літопис, 1996. С. 378–384.
2. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція. Київ: видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2004. 230 с.
3. Дебре Р. Інтелектуальна влада у Франції. Київ : Дух і Літера., 2008. 308 с.
4. Дерріда Ж. Письмо та відмінність. Київ: Основи, 2004. 602 с.
5. Жижек С. Метастази насолоди. Шість нарисів про жінку й причинність. Київ: «Альтернативи», 2000. 188 с.
6. Жижек С. Як читати Лакана. Київ: Комубук, 2019.
7. Йосипенко О. Онтологія колективних сутностей. Філософська думка. 2017. № 1. С. 92-107.
8. Козакевич І. О. Франкфуртська школа, як одна з провідних соціально-політичних течій ХХ ст. (методична розробка лекції). Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2011. Вип. 5. С. 123-128.

9. Соболевська М. Суперечливість модернута рефлексивність сучасного суспільства в постструктуралістській теорії Е. Гіденса. Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. 2013. Вип. 4. С. 6-13.
10. Мішель Фуко. Наглядати й карати / пер. з фр. Петра Тарашука. Київ: Основи, 1998. 392 с.
11. Fairclough N. Political correctness. The politics of culture and language/ The Language of politics II. Routledge ; London ; New York. 2010. Vol. IV. P. 321–332.

Семінарське заняття 8. Прикладний ракурс конструювання дискурсів

1. Кейс успішного подолання радянського комуністичного минулого у ФРН: дискурс різкого дистанціювання від часів пережитої диктатури НДР.
2. Кейс відтворення репресивних, антагоністичних практик, які існували за часів Радянського Союзу, у сучасній Росії: дискурс підданської радянської спадщини.
3. Критика «постідеологічності» суспільства С. Жижеком

Основні поняття: дискурс, політичний дискурс, симуляція, політична гіперреальність, «постідеологічність» .

Література:

1. Барт Р. Від твору до тексту // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. Львів : Літопис, 1996. С. 378–384.
2. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція. Київ: видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2004. 230 с.
3. Дебре Р. Інтелектуальна влада у Франції. Київ : Дух і Літера., 2008. 308 с.
4. Дерріда Ж. Письмо та відмінність. Київ: Основи, 2004. 602 с.
5. Жижек С. Метастази насолоди. Шість нарисів про жінку й причинність. Київ: «Альтернативи», 2000. 188 с.
6. Жижек С. Як читати Лакана. Київ: Комубук, 2019.
7. Йосипенко О. Онтологія колективних сутностей. Філософська думка. 2017. № 1. С. 92-107.
8. Козакевич І. О. Франкфуртська школа, як одна з провідних соціально-політичних течій ХХ ст. (методична розробка лекції). Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2011. Вип. 5. С. 123-128.
9. Соболевська М. Суперечливість модернута рефлексивність сучасного суспільства в постструктуралістській теорії Е. Гіденса. Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. 2013. Вип. 4. С. 6-13.
10. Мішель Фуко. Наглядати й карати / пер. з фр. Петра Тарашука. Київ: Основи, 1998. 392 с.
11. Fairclough N. Political correctness. The politics of culture and language/ The Language of politics II. Routledge ; London ; New York. 2010. Vol. IV. P. 321–332.

7. Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни

№ з / п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Тема 1. Прикладний ракурс проблематики постмодерної ери.	7
2	Тема 2. Витоки сучасного популізму: приклади країн Західної Європи та США	7
3	Тема 3: Механізми соціального конструювання реальності: поняття «реальності», критерії її «об'єктивності», ступінь залежності від розумінь / переконань учасників комунікації	7
4	Тема 4. Специфіка чинних форм міжнародних відносин і актуальної фази глобалізації (в контексті постмодерних трансформацій сучасності)	7
5	Тема 5: Нинішні практики творення ідентичності (колективної та індивідуальних)	7
6	Тема 6: Проблемний клубок світової політики	7
7	Тема 7. Характеристика етапу постмодерності: особливості теоретичного світосприйняття, аспекти поточної практики	7
8	Тема 8. Прикладний ракурс конструювання дискурсів	9
Разом		58

8. Кредитно-модульна система оцінювання знань студентів

Навчальний процес здійснюється за традиційною технологією: лекції, практичні (семінарські) заняття, самостійна робота. Також передбачено колаборативне навчання (форми – групові проекти, спільні розробки, групові розрахункові роботи, навчальні спільноти, тьюторство і т.д.), проектно-орієнтоване навчання, дискусії, аналіз статистичних баз даних.

На лекційних заняттях використовуються головню: словесні методи (лекція, пояснення, бесіда, інструктаж); наочні, зокрема ілюстрування лекційного матеріалу за допомогою презентацій методи. На семінарських заняттях використовуються: практичні методи, що передбачають уміння застосовувати міждисциплінарний підхід та різні методологічні дослідницькі інструменти для роботи з інформацією, рефлексувати на основі порівняння різних систем цінностей з метою формування власних підходів. У рамках самостійної роботи застосовуються дослідницькі методи.

Курс відбувається у вигляді лекційних і семінарських занять із використанням різних форм проміжного контролю (підготування творчих робіт, складання тестів, написання модулів). Максимальна підсумкова кількість балів - 100. Бали нараховуються в співвідношенні 50% (50 балів) за всі види робіт впродовж семестру та 50 % (50 балів) за підсумковий заліковий контроль.

Відвідування занять є обов'язковою вимогою для успішного вивчення курсу. Очікується, що студенти дотримуватимуться термінів здачі письмових робіт, встановлених викладачем. Письмові роботи творчого характеру повинні відповідати нормам академічної доброчесності, їх порушення є підставою для незарахування робіт з відмовою у перездачі.

Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до самостійного пошуку оригінальних джерел.

Основними критеріями оцінювання усних відповідей студентів є повнота розкриття поставленого питання, аргументованість висловленої власної позиції, креативність у пошуках вирішення проблемних завдань прикладного характеру, поставлених викладачем.

Поточний контроль та самостійна робота						Сума	модуль
Змістовий модуль 1						50	50
1	2	3	4	5	6		

1, 2 ... 6 – теми семінарських занять у рамках змістовного модуля.

9. Розподіл балів, що присвоюється студентам

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

Національна шкала	Рейтингова шкала	Шкала ECTS	Пояснення
5 (відмінно)	90-100	A	Відмінно
4 (добре)	81-89	B	Дуже добре
	71-80	C	Добре
3 (задовільно)	61-70	D	Задовільно
	51-60	E	Достатньо
2 (незадовільно)	25-50	FX	Незадовільно
	0-24	F	Незадовільно без права перездачі

10. Контрольні питання для підсумкового контролю (залік).

1. Постмодерна дослідницька стратегія: політологічний вимір
2. Ж.-Ф. Ліотар про критику метанаративів
3. Концепція деконструкції Ж. Дерріди
4. Інтерпретація мікрофізики влади М. Фуко
5. Ж. Бодрійяр про симулятивний характер політики
6. Політичний потенціал номадологічного та шизоаналітичного проєктів Ж. Дельоза та Ф. Гваттарі
7. Психологія Ж. Лакана: специфіка політологічної експлікації
8. Критика «постідеологічності» суспільства С. Жижеком
9. Прикладний ракурс проблематики постмодерної ери
10. Протиставлення потенціалу прийомів «hard power» і «soft power»: актуальні виклики світової політики
11. Феномен постправди: форми прояву у суспільно-політичному дискурсі і медіапросторі
12. Витоки сучасного популізму: приклади країн Західної Європи та США
13. Росія як глобальний політичний суб'єкт: дихотомія арсеналів «hard power» і «soft power»
14. Інтересуб'єктивний підхід у світлі гуманітарної парадигми мислення і світосприйняття
15. Механізми соціального конструювання реальності: поняття «реальності», критерії її «об'єктивності», ступінь залежності від розуміння / переконань учасників комунікації
16. Становлення та розвиток ідеї європейської єдності в контексті творення спільної ідентичності

17. Тенденції новітнього науково-політичного дискурсу на прикладі конструювання ідентичності Об'єднаної Європи
18. Специфіка чинних форм міжнародних відносин і актуальної фази глобалізації (в контексті постмодерних трансформацій сучасності)
19. Постмодерна політична культура інформаційних суспільств
20. Концепція подолання спадщини минулого і запобігання новим війнам і конфліктам шляхом поглиблення інтеграції між державами
21. Нинішні практики творення ідентичності (спільної, окремих)
22. Теорія «безшумної революції» Р. Інглхарта
23. Контекстуально-історичні та концептуальні підстави для напрацювань в рамках інтеграційної теорії
24. Проблемний клубок світової політики
25. Принцип рефлексії як відображення взаємозв'язку між конкретним станом довколишньої дійсності і відповідною мисленнєвою динамікою суб'єкта
26. Специфіка нинішньої культури мови: причини виникнення і зберігання попиту на: вульгарність, безсоромність, неправдивість, невихованість, непристойність, недосконалість. Підстави для зміни трендів
27. Характеристика етапу постмодерності: особливості теоретичного світосприйняття, аспекти поточної практики
28. Означення формулювань «the end of a rule-bound world» (кінець світу, що живе за правилами), «derailing world» (світ, що сходить з рейок)
29. Зникнення великих інтегративних наративів: зміст поняття, причини втрати актуальності
30. Прикладний ракурс конструювання дискурсів
31. Кейс успішного подолання радянського комуністичного минулого у ФРН: дискурс різкого дистанціювання від часів пережитої диктатури НДР.
32. Кейс відтворення репресивних, антагоністичних практик, які існували за часів Радянського Союзу, у сучасній Росії: *дискурс підданської радянської спадщини.*